Գ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 831 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1878

ԼՐԱԳԻՐ

ՑՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
ՆԻ
ՊԱՏԱՄԱՒՈՐԱՏՈՒ
ՆԻԿ· Մ· ԹԻՒԼՊԷՆՏԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Գալաթիա Ըէրլէմպէ Խազաը
Խան Խանի պէմը Նամուր փո-
զոց Թիւ 12

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՂ ԲՂԻՆԱՓԱՅ
Կ· Պոլսոյ համար
Տարեկան ՂՐՇ· 250
վեցամսեայ » 130
եռամսեայ » 70
Գուառաց համար
Տարեկան ՂՐՇ· 330
վեցամսեայ » 170
եռամսեայ » 90
Օտար երկիր տարին 40 Ֆր·

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԻՒԵՐԸ 1 ՂՐՇ· ԹՈՒՂԹ

ԹԷ ԻՆՉՈՒ ԱՆԳԼԻԱ ԿԻՊՐՈՍՆ ԱՌԵՐ Է

Կիպրոս կղզին առժամանակեայ կերպիւ գրաւելու և կառավարելու զԱնգլիա հարկադրող պատճառներն և հնս. կի անկլօ–թուրք դաշնագրին օդին Պալիզպըրի մարքիզը հետեւեալ կերպիւ կ'բացատրէ առ Գ. վատէնկթօն Գաղղիոյ արտ. գործ. պաշտօնեայն ղրկած մէկ պաշտօնական գրութեանը մէջ, զոր կ'հրատարակէ այս անգամ Գաղղիոյ կառավարութեան հանած գեղին տետրակը ։

Թոմըն Սալիսպըրի Մարքիզէ
առ Գ. Վադինկթօն

Պերլին 7 յլս· 1878

Գ. Պաշտօնեայ ,–պատիւ ունիմ ի տեղեկութիւն Ձեր վսեմութեան, ուղղել ձեզ այն դաշնագրին օրինակը, զոր Անգղիա նոր կնքած է Թրան հետ, ինչպէս որ պիտի տեսնէք , սորա տրամագրութիւնք սոսկ պայմանական են ։

Ռուսիոյ հետ մեր (Անգղիոյ) բանակցութեանց ընթացքին մէջ, երբ այլ ևս յայտնի եղաւ թէ Ռուսիա Հայաստանի մէջ իւր երկրակալութեանցը խնդրոյն վրայ, առ այժմ ոևէ դիմում պիտի չընէ, այն ատեն Թագուհւոյն կառավարութիւնն ալ հարկադրուած տեսաւ զինքը աւելի ուշադրութեամբ նկատողութեան առնուլ ատկէ իրեն համար յառաջ գալիք վիճակը, իրեն ամենէն աւելի վտանգաւոր և սպառնական երեւցած բանն էր՝ յիշեալ Հայաստանի գաւառին մէջ Ռուսիոյ իրեն ուզած երկիրներուն միացումը արդիլելու համար նիւթական դրամագրութիւնք սոսկ պայմանական են ։

Ռուսիոյ հետ մեր (Անգղիոյ) բանակցութեանց ընթացքին մէջ, երբ այլ ևս յայտնի եղաւ թէ Ռուսիա Հայաստանի մէջ իւր երկրակալութեանցը խնդրոյն վրայ, առ այժմ ոևէ դիմում պիտի չընէ, այն ատեն Թագուհւոյն կառավարութիւնն ալ հարկադրուած տեսաւ զինքը աւելի ուշադրութեամբ նկատողութեան առնուլ ատկէ իրեն համար յառաջ գալիք վիճակը, իրեն ամենէն աւելի վտանգաւոր և սպառնական երեւցած բանն էր՝ յիշեալ Հայաստանի գաւառին մէջ Ռուսիոյ իրեն ուզած երկիրներուն միացումը արդիլելու համար նիւթական դրամագրութեան կամ պատերազմի մը մասին՝ Անգղիոյ բոլորովին առանձինն և միայնակ դանուելը ։

Եթէ Անգղիա կարող լիներ 1856ի եռեակ դաշնագրութիւնը(*) դեռ ըզօրութիւն ունեցած վիճակի մը մէջ նկատել, կրնար միւս երկու դաշնակից տէրութիւններն ալ հրաւիրել և անոնց օգնութիւնը խնդրել օսմ. տէրութեան ամբողջութիւնը պահպանելու համար ։ Իսկ Աւստրիա չէր յօժար դործելու բայց եթէ՝ Եւրոպայի մէջ մինչև մէկ ատիճան անկախութիւն մը տալու համար Դրան, մինչդեռ դաղղ. կառավարութիւնը , իր քանիցս թէ հրապարակաւ և թէ դիւանագիտական թղթակցութեանց միջոցին , բնաւ չէզոքութեան յայտարարութեամբ բացայայտ ցոյց տուած էր թէ ինքը (Գաղղիա) 1856ի դաշնագրին պայմաններն պահպանելու նպատակաւ ոևէ պատերազմի մը մէջ մտնելու բնաւ միտք չունի ։

Ձեմ ուզեր Գաղղիոյ կառավարութեան այս որոշումը խըթնդիր ընել , գիտեմ թէ նա տարակաց կարծեաց մէկ մշմանն առջևը այդպէս պէտք էր բնել , ճիշդ ինչպէս որ մեր ալ մինչև ատիճան մը առջևը կելնէր Անգղիոյ մէջ այդ հատարակաց կարծիքը ։ Մինակ սա կուզեմ հասկընել թէ՝ Գաղղիոյ այդ չեզոքութեան արդիւնքն

(*) Ա,յս 1856ի եռեակ դաշնագրութիւն բսուածն է՝ Գրքմի պատերազմին առթիւք, Բարիզի մէջ 56 մարտ 31ին կնքուած դաշնագրութիւնէն յետոյ, ապրիլ 4ին ալ Անգղիոյ, Գաղղիոյ և Աւստրիոյ այս 3 տէրութիւնց մէջ առանձնակի կնքուած գատ մէկ դաշնագիրը , որով այս 3 տէրութիւնք առանձինն պարտականութիւն կըստանձնէին 56ի Բարեզի դաշնագրին պայմաններուն դործադրութիւնը անխախտ պահպանել ։ Ը· Խ·

սա եղած էր որ Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ ալ քրած աշխարհակալութեանցը խնդրոյն մէջ, Անգղիա երբէն գատ ուրիշ մէկը չուներ ապահովելու ։

Ձեր վսեմութիւնը չպիտի զարմանայ անշուշտ թէ ինչո՞ւ Թագուհւոյն կառավարութիւնը որոշած ըլլայ կարան ու Արտահանք Ռուսիայէն կռւով ետ առնելը համար ոևէ դործի մը ձեռք չզարնել , այսպիսի ձեռնարկ մը չատ դժուարին և չատ աուղի կ'նատեր , նոյն իսկ եթէ դաշնակիցներ ալ ունենայինք միատեղ , իսկ եթէ դործը միայնակ մեզի ձեռը՝ խիստ ահնարկու ձեռնարկ մը պիտի դանէինք զայդ մեզ համար ։

Միւս կողմէն Թագուհւոյն կառավարութիւնը չէր կրնար Արեւմտեան Ասիան Ռուսիոյ ոտիցը ներքև թողուլին անպաշտպան Թողուլ Ռուսիոյ յաղթութեանց համբաւը , որ հըռչակուեցաւ կարծի պէս նշանաւոր բերդաքաղաք մը առնելովն ու իր ձեռքը պահելով, զինքը Միջագետի և Ասիոյ միւս մասին բնակչաց իրենց իրենց ապառնի տէրութիւնը ցոյց և համարել պիտի տայր, և կեցած օսմ. կառավարութիւնն ալ այդ յաղթվիդոյը վրայ ազդեցութիւն մ'ունենալու բոլոր միջոցն ալ կորսուած պիտի ըլլար, կամ ակնկալութեամբ և կամ յերկնչիլէ , իրաց այս վիճակին ալ անխուսափելի հետևանքը սա պիտի լինէր որ պարսկային սահմանագլխոյն և Ծովին միջը գտնուած ամբողջ այդ երկիրները իրապես և ճշմարտապար յօշոտուելով Ռուսիայէն պիտի կլնըլլին ։

Անգղիա խիստ մեծ չահ ունի որ այդ երկիրներուն մէջ քաղաքական իրաց արդի կացութիւնը (սթաթիւս քուօ) անփոփոխ պահուի (*), ուստի եւ չէր կրնար թագուհւոյն կառավարութիւնը թողուլ որ գործերը դան այս արդիւնքին յանգելնեն։ Հետևաբար հարկ դատեց՝ Թուրքիոյ հետ պաշտպանողական դաշնակցութիւն մը կընքելէն յառաջ եկող ծանրածանրը և բազմաձախ պարտականութիւններն ստանձնել, երբ Ռուսիա անգամ մ'ալ փորձելու երևներ այժմու իրեն ցոյց տըրուելիք սահմաններէն ալ անդին իր երկիրներն ընդարձակելու։

Թագուհւոյն կառավարութիւնը չէր կրնար կատարել իւր այս պարտականութիւնը, Մալթայի պէս հեռաւոր տեղ մ'իրեն գործելու խարխափելէն զատ, այլ աւելի մօտ տեղ մը պէտք էր, վերջին պատերազմին փորձառութիւնը ցոյց տը-

(*) Ահա այս խօսքին մէջ ակներև կարտասանուի Հայաստանի ինքնօրինութեան պահպանման խնդրոյն դատապարտութեան վճիռը· զի Հայաստան այդ կողմի երկիրներուն մէկ մեծ մասը կազմելով, եւ այդ երկիրներուն մէջ քաղաքական ոևէ փոփոխութիւն մը ըլլալն արդիլելը Անգղիոյ չահն եղած ըլլալով, և Հայաստանի ինքնօրինութիւնն ալ «Ռուս-թուրքական» մի հակառակ քաղաքական փոփոխութիւն մը համարուելով, Լորտ Սալիզպըրի յլս· 7ի այս յայտարարութիւնը բացե՛ի բաց ցոյց կ'տայ թէ Անգղիա արդէն յինս. կէն, այսինքն անկլօ–թուրք դաշնակցութեան բատորագրուելէն և քօնկրէսի դումարումէն խիստ չատ առաջ ուրիշ է Հայաստանի ինքնօրինութեան ձեռնարկն ի դերեւ հանել և Հայաստանի ալ միւս ասիական գաւառաց հետ, քաղաքական վիճակն ինչ որ է՝ այնպէս անփոփոխ պահել

Ը· Խ·

ՊՈՂՈՍ

ՎԱՀԱՆԻ ՄԱՐՏԻՆ
(Նոր վիպակ)

Պողոսը դիմեց ու ասաց.

— Տանիքին մի դուռ կա, որ բացվում է դեպի ձեզ մոտ ընկած տանիքը։ Ես կարող եմ այդ դռնով իջնել ձեզ մոտ, եթե դուք ինձ թույլ տաք։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել։

Ես ասացի.

— Եթե ուզում եք, իջեք։

Նա ներս մտավ։ Ես ասացի.

— Ինչ ուզում եք ասել ինձ, ասեցեք։

Նա ասաց.

— Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մի շատ կարևոր բանի մասին։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել Ռուբեն Ալամդարյանի մասին։

Ես ասացի.

— Ես ոչ մի Ռուբեն Ալամդարյան չեմ ճանաչում։

Նա ասաց.

— Ես գիտեմ, որ դուք ճանաչում եք։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ ընկերներ եք եղել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ապրել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ուսանել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ճաշել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք քնել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք զբոսանքի գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք թատրոն գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք կինո գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ճանապարհորդել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոց գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոց գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում ապրել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում ապրել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում ուսանել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում ուսանել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում ճաշել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում ճաշել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում քնել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում քնել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում զբոսանքի գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում զբոսանքի գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում թատրոն գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում թատրոն գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում կինո գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում կինո գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում ճանապարհորդել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում ճանապարհորդել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ամառանոցում ամառանոց գնացել։ Ես գիտեմ, որ դուք նրա հետ միասին եք ձմեռանոցում ձմեռանոց գնացել

տեն վոչխոխ քաղդիւ իրարու հետ կռուեցան ղէն ի ձեռին. հռովմէական ինքնակալութիւնն ալ իր գարաւոր նիզակակցին (Հայաստանի) կողմն էր։ Ֆիլ մը ետքը Հայաստան քրիստոնեայ բլլալով՝ Պարսից և Հայոց մէջ պատերազմ եղաւ և աճեցաւ։ Մեծին Կոստանդիանոսի յաջորդներն կամ Արեւելեան կայսերք՝ փոխանակ այս պարագային յօգուտ ի կիր արկանելու, ձախողակի քաղաքակրթութեամբ մը պարսկային ձկտմանց նպաստամատոյց կ՚ըլլային, որով և յաջողեցան Մահանէանք իրենց ոսոխը ընկճելու։ Եւ ոչ այսչափ միայն. այլ նաև Արշակունի թագաւորութիւնը Հայաստանէն վերցուելէն ետև, Բիւզանդեանց ապիկարութիւնը վստահանալով՝ Պարսկային պետութեան մէջ եղած քրիստոնէից յայտնապէս հրաւէր կարդացին՝ քրիստոնէութիւնը թողլու, և արեգական, լուսնի, և կրակի պաշտօն տանելու. կրօնական մխուրթեամբ կարծեցին իրենց նպատակին հասնիլ. չմտածեցին՝ որ կրօնից դէմ եղած որ և է բռնութիւնը՝ երբէք յաջողութիւն չէ գտեր, ինչպէս այս անգամ ևս տեսնուեցաւ։ Վասն զի՝ Հայաստան՝ որ երբեմն նոյն իսկ հռովմէական ինքնակալութեան դէմ (անոր դեռ հեթանոս եղած ատենը) պատճառ էր քաղութեամբ իր քրիստոնէութիւնը պաշտպանել և ամեն կողմ յաղթական հանդիսանալով՝ Մաքսիմիանոս Դայա ինքնակալը կրազուլս Հայաստանէն դուրս վարել. նոյն Հայաստան՝ թէ և առանց թագաւորի և թիկանց՝ զարճալ ղէնքը ձեռքն առաւ, և վարպանայ ու վահանայ առաջնորդութեամբ մղուած երկարատև և արիւնահեղ պատերազմները շատ աղէկ համոզեցին Տիզբանի արքունիքը՝ որ այս վրիպակ քաղաքականութեամբը պիտի չկրնար յաջողցնել իր ծրագիրը։ Ճանչցաւ, այո, Պարսկաստան վրիպակը, բայց դժբաղդաբար այսչափ արիւն թափիլէ, աւերմունքէ և անդարմանելի կորուստներէ ետև. և վոխեց այնուհետև իր քաղաքականութիւնը, կեդրոնացուման տեղ՝ աւելցուց ազգաց արտօնութիւնները և ինքնօրինութիւնը, և բռնի իր կրօնքը ամենուն քնդունելի ընելու գաղափարին հակառակ՝ կատարեալ ազատութիւն չնորհեց կրօնից. և թոյլ տուաւ որ իւրաքանչիւր հասարակութիւն իր դաւանութեան համեմատ ընթանայ ազատօրէն։ Եւ որովհետև նոյն տեսնները յունա-հռովմէական քաղաքակրթութիւնը՝ Բիւզանդացւոց քով իսկ չէր այլ ևս ամբողջ պահուած իր պայծառութեան ու վսեմութեան և կարգաւորութեան մէջ. այս ամեն կերպով նուաղեալ սորին կայսերութեան անհաշտ ոսոխը (Պարսկաստան), անոր վրիպակները իրեն օգտին ծառայեցնելով, և նոյն արեւելեան ինքնակալութեան մէջ յաճախեալ տարաձայնութիւնները և կրօնական խնդիրները տածելով կ՚ջանար իր սահմանին մէջ եղած քրիստոնէից և Բիւզանդեանց մէջ պատութիւն ձգել, և զանոնք իրարմէ հեռացնել. որպէս զի իր տէրութեան հետ սերտիւ կապելով՝ պարսկային պետութիւնը գոնէ մինչև եփրատ ամուր բռնել կարենայ։

Շարունակելի

Ազգային ժողովը գումարման հրաւիրուած է յառաջիկայ ուրբաթ նոյմ. 10 ի ղալաթիա, Օրակարգ ունենալով 1. Առաջարկութիւն երկուց երեսփոխանաց՝ ազգ. երեսփոխան պէկեան էֆ.ի մասին, 2. պատրիարքարանի պաշտօնակալաց ամսականի խնդիր, 3. տեղեկագիր յարաբերութեան դիւանի՝ Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան դէմ եղած գանգատանաց նըկատմամբ, 4. տեղեկագիր նախաձեռնութեան դիւանի՝ պէկեան էֆ.ի ամրաստանագրոյն նկատմամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գաղղիոյ չրջաբերականին ի պատասխանի Կօրչաքօֆ իշխանին ղրկած հաշտասէր ծանուցագիրը, որով կ՚յայտներ Զարին դիտաւորութիւնը թէ պէրլինի դաշնագրին ճշդրիտ գործադրութեանը վրայ հիմնեալ է իր քաղաքականութիւնը, Բ. Դրան ալ մեծ գոհունակութիւն պատճառած բլլալով, վերնոմուրթանն ալ մտադիր է եղեր այս օրերս յատուկ զիր մը ղրկել Ռուսիոյ կայսր՝ սոյն յայտարարութեան վրայ իւր գոհացած հաճութիւնն ու գոհունակութիւնը յայտնելու Զարին։ Ս. Բէթերսպուրկի դեսպան Շաքիր բաշա, որն որ ճանբայ եւ լաւ է Սիւլէյման բաշայի գաստատանին մէջ ինչ ինչ վկայութիւնները տալու համար մայրաքաղաքս գալու, Օտեսա պիտի սպասէ, որպէսզի հոն Սուլթանին նամակն ստանալով տանի Լիվատիա Ագէկսանդր կայսեր յանձնէ անձամբ, և անկէ ի պօլիս գայ։

—Շբ. օր մայրաքաղաքիս բոլոր դեսպաններն իրենց Ս. Թարդ մանները Ծունաց Պատրիարքին ղրկեր են քնարութիւնը շնորհաւորելու։

—Ռուսաց Զարին խաղաղասիրական յայտարարութեանցն հակառակ Պուքրէշէն հասած վերջին հեռագիրք կ՚ծանուցանեն թէ Ռուսիա ամենայն փութով պատերազմոյ նոր սահմանագլուխներն ու ծովեզերքներն ամրացնելով կսպառազինէ, Րումանիոյ մէջէն մինչև որ իրեն զինուորական ճանբայ մը չբացուի, զորքն ատկէ դուրս չհանել կսպառնայ։ Քէօսթէնճէն և Տօպրուճայի ուրիշ մէկ քանի կարևոր դիրքերն ամրացնելով սպառազինելու արտօնութիւն կ՚պահանջէ, և չարունակ Պուրկազ նոր զօրութիւն կ՚ղրկէ։

—Մահմատբէրէն հասնող պաշտօնական տեղեկութիւններէն կիմացուի թէ Մակեդոնիոյ մէջ պուլկար ապստամբաց դէմ, տեղական օսմ. իշխանութիւնք, կանոնաւոր զօրաց տեղ, Բէտիֆ և պաշըպօզուք կ՚գործածեն. ղէր, յորմէ մեծ անտեղութիւններ յառաջ գալու կասկածներ ծագելով, մեծ եպարգոսն հրամանն ղրկեր է որ այդպիսի անկանոն զօրք գործածելէ ետ կենան։

—Բօսկօրիցան մինչև ցարդ Գարատաղ չէ յանձնուելուն պատճառն է եղեր Շքօտրայի օսմ. բանակին հրամանատար Եուսուֆ բաշայի դժկամակութիւնը։ Այս անգամ Սպարապետութիւնը հրաման ղրկեր է Եուսուֆ բաշայի որ թողլով պաշտօնը Շքօտրայէն մեկնի։

—Լոնտրայի ռուսական դեսպան Շուվալօֆ կոմսին երրորդ պալատ մայրաքաղաքներն նորէն այցելելու առթիւը, Տէպայի թղթակիցը կըսէ թէ, սոյն այցելութիւնը պերլինի դաշնագիրը գործադրական վիճակի մը մէջ դնելու նպատակաւ դաշնադիր տէրութիւններէն բօնֆերանս մը գումարել տալու համար է։

—Տեղական մէկ քանի թերթեր երեկ կ՚հաւատային թէ՝ Գարաթօօրի բաշա կրնայ կուսակալ անուաներ է, և թէ այս առթիւ կիր. օր ալ վեհ. Սուլթանին ներկայութեան քնդունուեր է։

Սոյն անուանումն այս առաւօտ պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ. իսկ իր տեղը Հարկ. Շինութեանց պաշտօնեայ ովի դրուիլը դեռ ծանուցուած չէ։

—Կոստագուի թէ Միտհաթ բաշա առանց մայրաքաղաքս հանդիպելու, կրետէէն ուղղակի պերութ պիտի ուղղուի, անկէ ալ Շամ երթալով իր պաշտօնն ստանձնելու։

—Բ. Դուռը պաշտօնապէս կ՚հաղորդէ Լրագրաց թէ Ալբանիոյ նէճատ գաւառին մէջ ապստամբութիւն մը ծագած բլլալուն լուրը, զոր տուած էր երէկ Հավասի գործակալութեան Ագէկսանդրիոյ մէկ հեռագիրը բոլորովին սուտ է։

—Պերլինէն թայմսի կ՚հեռագրեն թէ անգղ. Սէն-Փլէր գնդապետը, որ Խիւտայաթ բաշա անուամբ Բոսօթի ապստամբութիւնը կ՚վարէր, այս անգամ ալ Չէրքէզներէ և Տաճկներէ բաղկացեալ կամաւորաց գունդ մը կազմելու. ձեռնարկեր է ղէր, երթալ Հնդկաստան Շէր Ալիի դէմ պատերազմելու։

—Փիլիպէի մէջ հետեւեալ յիշատակական դէպքը կատարուեր է, երեք նուկար ոստիկանք հոկ. 26ին գիշերը կերթան Հաճըզ բաշա թաղը Իսմայիլ անուն տաճկի մը դուռը պարնելով, կ՚պահանջեն որ Ջամմա անուն իւր կինը ձեռքերնին յանձնէ. այրը դեմ կենալուն վրայ, պուլկար ոստիկանք բռնի դուռը կոտրելով ներս կ՚մտնեն, Իսմայիլը գանակոծելով չիջատաւ կ՚ձգեն և Ջամման հետզհետէ երեքն ալ չարաչար կ՚վկեն ու կ՚մեկնին։ Հետեւեալ օրը դրացիներն, որք գիշերը վտներուն չէին համարձակած ձայն հանել, ռուսական իշխանութեան կիմացնեն գործը, որմ կողմէն բժիշկներ գալով և քննութիւն բացուելով, կատուգեն ու կ՚վկայեն թէ Իսմայիլ ձեռին ազդեցութեամբը մեռեր է, փորուն ստորին կողմը տըրուած աքացի հարուածներուն պատճառաւ, և թէ կինն ալ նիչա գէշ վիճակի մէջ կ՚գըտնուի։

Այս դէպքը հաղորդուեր է նաև Արեւելեան-Րումելիի խաղէն յանձնաժողովին։

—Մեծ եպարգոսին կողմէն Եւրոպական տէրութեանց մօտ գտնուող օսմ. դեսպանաց յղեալ շրջաբերական մը կ՚ծանուցանէ թէ, ներքին և արտաքին այժմու կեցած խառնակութիւններն ու դժուարութիւնք օսմ. Սահմանադրութեան անթերի գործադրութեանը արգելք մ՚եղած բլլալուն պատճառաւ, Սուլթանին հրամանաւ այս տարի օսմ. խորհրդարան գումարելը զանց առնուլ հարկ եղեր է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԿ

Այս առաւօտ հետ

Նոյեմբ 17.—Իտալիոյ թագաւորին կենացը դէմ եղած դաւաճանութեան փորձին մանրամասնութիւնքն ատոնք են։

Նվեհափառութիւնն հասնելու ատեն մեծ բազմութիւն կար կայարանը։ Մարդ մ՚առաջ բոխէն գոռալով թագաւորին վրայ նետուեցաւ ձեռքը գաշոյն մը, թագաւոր մինակ ձախ թևէն թեթև վերք մ՚առաւ։

Պաշտօնէից պահերէց պ. Գալլօլիան, թագաւորին քովկ կ՚գտնուէր, ձախ ազդրէն թեթև մը վիրաւորեցաւ։ Թագաւորը չարագործին գլխուն զարկաւ թուրովը, յետոյ պ. Գալլօլի զանի բռնեց։

Չարագործը շրահաւոյ հարիւրապետէ մը վիրաւորեցաւ և իսկոյն բռնուեցաւ։ Այն խոհարար մ՚է բանտանքէ ազատուն 29 տարեկան։

Սա յայտարարեց թէ ինքզինէ քննկերութենէ մը չէ, բայց թագաւոր ալ չսպրի, ինքն աղքատ բլլալուն համար։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ	12.25
Թղթադրամ	348.00
Րումելի	45.00

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Ջրոյց կայ թէ Ռուսիա նորէն նորանոր պայմաններ կ'առաջարկէ եղեր Րումանիոյ Տօպրուճան պարպելու համար, և հոն գարձեալ նոր զօրք և թընթանօղներ սկսեր է բերել։

—Դաշնիոյ կառավարութեան կողմանէ, պերուէթի գազիական դեսպանը Պ. Թրիքու, մայրաքաղաքիս մէջ նոր հաստատուած գանձային բարւոքման յանձնաժողովոյ անդամ քնարուեր է։

—Մանաւոր հեռագիրէ մը կ'իմանամք թէ Պաուն ոը Հիրշ, Բարիզի մօտերը սրսորդութեան մ'ելնելով, թեթեւ կերպիւ վիրաւորուեր է, և այժմ անկողնոյ կ'ծառայէ եղեր։

—կարնոյ կուսակալ Իսմայիլ Հէդդը բաշայի համարը սպառել ըսուած էր թէ անցեալ շաբթու հոս հասած է Տրապիզոնէն, այլ այս շաբթու հասնելուն կ'սպասուի։

—Զէյթունէն կ'գրեն թէ Հալէպի կառավարիչը հոկտ. 21 ին Մարաշ հասնելով անկէ ալ Զէյթուն մեկներ է։ Ապստամբ բայ չատը հնազանդեր են օսմ. կառավարութեան, մնացածներն ալ մօտ օրէն կ'հնազանդին։ Օսմ. զօրքերն առանց ոեւէ քնդդիմութիւն տեսնելու, Զէյթունի գլխաւոր քաղաքը մտեր են։

—Ջկանց մաքսատան (Պաւլեգհանէ) վարչութիւնը կ'ծանուցանէ թէ՝ ով որ Պալըգհանէի տրոց վերաբերեալ նենդութիւն մը իմացնէ վարչութեան, առնուելիք տրոց 0/0ին 20ը իմացնողին պիտի տրուի։

Ջինարանի հասոյթն ասկէ առաջ տարին հազիւ 3 միլիոն ղրշ. կ'հասնի եղեր։ վերոյեալ ձեռք առնուած միջոցին շնորհիւը այժմ մէկ ամսուան մէջ 3 միլիոն ղրշ. հասոյթ գոյացեր է։

ԱԶԴ

Խաստիւղի վարժարանին համար Հայկարանութեան դասատու մը կ'ինդրուի դոհացուցիչ ամառկանաւ, Ցանձն առնուլ ուզողը պէտք է դիմէ Խաստիւղի Թաղ. խորհրդարանը, ամեն օր մինչև ժամը 4։

Կեդր. վարչութեան Տնտեսական Խորհուրդը իւր միամեայ տեղակապիրը Գաղ Ծղոմոյ մատուցած, և հրատարակած ըլլալով, յիշեալ տեղեկագիրը անտրակը կ'դնուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրավաճառաց քով ի գին մէկ հինգնոց Թղթադրամի։

ՊԱՏԵՀ ԱՌԻԹ
ԱԶԴ ԱՌ ՎԱՐԺԱՊԵՏ

Ազգկանդը վէյ Ֆրանսայի քաղաքացւոյն հեղինակութիւնն ըլլալով հայերէնի Թարգմանուած ՔԻՐՈՒԹԸ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆՔԱՆՈՒՆ գիրքը իւր մէջ պարունակած խորհուրդով և քննութեամբ ազգային վարժապետաց ուսանողներու արժանի, և իւր համեստ գնոյն համար վարժապետաց չահաւոր լինելուն, կազանդի նուէրի համար խիստ յարմար գտուած և ի վաճառ հանուած է։

Կեդրոնատեղին է Ֆրէնկեան գրատունը։ Գինն — 4 ղրշ. անցուկ սահմ։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ
Եղեռազէմայ Մէնբանոլեան

Ս. Յակոբեանց տպարանէն այս անդամ մեծաքուր տպագրութեամբ լոյս ընծայեալ այս գործը, որ 326 երեսէ բաղկացեալ գիրք մ'է, Հին Կտակարանի պատմութեան գլխաւոր ուրեմներէ անցից ուսմանը մասին վարժարանաց ու նախակրթարանաց մէջ յաջողութեամբ գործածուելու ընտրութիւն և արժանիք մը ունի։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, ի գին 7 ղրշ. ոսկի գրամ։

ՀՈՄ ԴՊՐՈՑ ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Այս դպրոցը վերստին պիտի բացուի Սեպտեմբեր 5/17ին Իւսկիւտար, Սելամըզ Թաղը, Հայոց եկեղեցւոյն մօտ, Քիւրքճի պաշի փողոցը թիւ 16 նորաշէն յարմար եւ գեղեցիկ տան մէջ։

Դպրոցին լեզուն Անգլիերէն է։ Առողջութեան եւ հանգստեան, ինչպէս նաև դաստիարակութեան մէջ յառաջադիմութեան համար դպրոցս մեծամեծ առաւելութիւններ ունի։ Անոնք որ այս առաւելութիւնները ստանալ կը փափաքին կրնան պնդամբ գալ եւ տեղեկանալ շաբթուան մէջ որ օր որ կ'ուզեն, եւ այ ի կիրակի օրերէ։

ԾԱԽՔ

Գեղերգիկ աշակերտաց համար տարին 25 լիրա։ Յորեկուան աշակերտաց համար տարին 6 լիրա։ Դաշնակի համար տարին 6 լիրա։

Շատ փափաքելի է որ վարժարանը ընդունուիլ ուզող աշակերտուհիք ներկայ գտնուին չրջանին առաջին օրը։

ՕՐԱՑՈՑՑ
1879
ՏԱՐԻՈՑՆ

Երուսաղէմայ Միաբանութեան վանքէն ի լոյս ընծայուած է յառաջիկայ տարուան Օրացոյցը, որ մեր ազգին սովորական ծանօթութիւններէն ու ծանօթութիւններէն զատ կ'պարունակէ նաև աշխարհի նշանաւոր անցից ժամանակագրութիւնը և քաղաքական ընդհանուր հանդիսաւոր տօնախմբութեանց ցանկը։

կ'ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին հարիւր փարայ։

ՕՐԱՑՈՑՑ
1879
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Ցօրինեալ յերեմիա Քահանայէ Խաղիւղի։ կ'գտնուի ամեն գրավաճառաց խանութ։

Գին երկու դահեկան։

Ղալաթիա ԲՇ. 6 Նոյմ.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	12.35
Դոց	13.02
Բարձր գին	13.06
Ցած գին	12.35

Թղթադրամ	բաց	342.00
	բարձր	347.00
	ցած	342.00
	Ժամը 11	346.20

Փոխ. 63ի	Ֆր.	074.00
» 65ի	»	076.00
» 69ի	»	074.00
» 73ի	»	066.00
Դանձատուն		22.00
Օսմ. Ֆէնէրալ		4.25
Օսմ. Օթօման		3.90
Պանք ոը Քօնթ.		6.10
Քրէտի Ֆէնէրալ		5.00
Թրամվէյ		1.50
Թում. Երկաթուղի		47.50

ԸՆԹԱՑՔԸ ԴՐՈՒՄՈՑ
(Օսմ. ոսկի 100 դէն ի դրամ)

Անգղ. ծախ	109.18
Գաղղ. »	87.18
Բօլ	89.24
Հոլլանդ արծաթ	16.20
» Թղթադրամ	09.00
Քրքմիէ	51.10
Հէնկնոց	19.05
Մէճիտիէ	20.20
Ձերմակ մէճիտ	06 31
Պղինձ	179.00

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ
ԴՏՆՈՒԱՏ
ՈՒ
ՓԱՆԱՍԿ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով թէ՝ ներսէն և թէ՝ դուրսէն կը գործածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ չուտով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է։

Ամեն տեսակ Քովի, Ըստամքոսի, մէջքի կամ ազդրներու ցաւեր, ու նաև Թանչք, Քօլերա և այլ մահառնան հիւանդութիւնները ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով։ կէս գաւաթ ջուրի մէջ, դիր ապուրի մը գդալէն աւելի չաքար, վրան լեցուր անուշի դրգալ մը փանասկ ալեկ մը խառնէ ու խմէ։

Կոկորդի հիւանդութեանց, և Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ երկու անուշի դրգալ այն բաղադրութենէն խմէ։ Յօդացաւի, Րիւմաթիզմի, Ոտքի ցաւի, Սաստկաքի ոկ տեսակ տեսակ կանկակի ցաւելու հետեւանքի համար դուրսէն փանասկ քսելով ալեկ մը չիկելու է։ Ախտացի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանասկի մէջ թաթխելով ցաւած ականային վրայ դնելու է։

Ամեն տեսակ երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փանասկ քսել հարկ կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմելի աւելի շատ բժշկութիւն կըլլայ։

Մարմնոյ այրուած կամ ճմլուած տեղերը բժշկելու համար վրանը պատահածին պէս փանասկին վրան ալեկ մը լեցնելու է։ Դանակով կտրուած վերքերը բժշկելու համար՝ արիւնը չորցած չուտով մը վերքը կապելու և դպչին վրայէն փանասկ լեցնելու է մինչեւ որ լաւ մը թրջի։ փանասկէն նաև աբեան չրջանը նը նարադացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացնէ։

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկար էն գրել աւելորդ կը համարիմք, գործածողները ցայն ժիլա կը գովեն, ուզողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան է։ կը ծախուի Մ'բնասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը որ ի Գալաթիա կ. Պօլսոյ

—.—

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԿՈՏԱՍԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑԻ
ԳՈՐԾ ՍՈՒԵՏՈՆԻՈՍԻ
Թարգմանեաց Ե. Մ. Մ.

Սոյն պատմութեան երկրորդ և վերջին հատորն ալ իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայուելով, կ'ծախուի Եէնի-Ջամի Չիլինկիրլէր ճաստէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գինն 1 ֆրանք 25 սանթիմ,

---

ԲԱՆԱԼԻ
ՀԱՑԵՐԷՆ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳՐԵՑ
Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Ա հատասիկ գեղեցիկ մեթոտ մը Մամուրեան էֆ. ի աշխատասիրութեամբ մուտ գտնելով մայրենի լեզուի ուսման մէջ, կ'սահաջնորդէ սակերտները շարադիր լինելու, չըսպասելով որ անոնք քերականութեան տաղտկալի չրջանէն անցնին։

Այս գրքոյկը Զմիւռնիոյ Տետեան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայուելով կը ծախուի Եէնի-Ջամի, Չիլինկիրլեր ճաստէսի թիւ 2, Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 50 սանթիմ։

ՆՈՐ ՕՐԱՑՈՑՑ
1879
ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
կ'ծախուի գին 20 փարա մէճիտ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
1879
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Գին 40 փարա մէճիտ
Տպագրութիւն Ջարդարեան

13 կենդանագիր պատկերներով զարդարեալ սոյն ընդարձակ օրացոյցը՝ բաց ի բուն օրացոյցէն կ'պարունակէ նաև վերջին Ռուսօ—Տաճկական պատերազմին համառօտ պատմութիւնը, առողջապահական ամենակարևոր դիտելիքներ, բարոյական սկզբունքներ, խայթման և այրածի դեղեր, ընտանեկան ճաշիներ չինելու կերպեր։ Ասոնցմէ զատ ազգային նշանաւոր բանաստեղծ Համաս Քաթիպայի «Հայերուս Թուքը» վերնագրով մէկ չնաշխարհիկ ոտանաւորը։

կ'ծախուի Զարդարեան վաճառատունը, Սուլթան Համամ փողոց, Աչըը էֆէնտի խանի դիմաց, թիւ 12 և գրավաճառաց քով։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ
ՆԻԿ. Մ. ԹԻՒԼՊԵՆՃԵԱՆ